

Bunij confideratio.

BVNIVM, quod nostri Napum syluestrem uocant, Plinius uidetur posteritatis memoriae prodidisse lib. xx. cap. iiii. ubi de nasis ita scriptum reliquit. Naporum duas differentias & in medicina Græci seruant. Angulosi foliorum caulibus florentis, & quod Bunion uocant, purgationibus foeminarum, & uesticæ, & urinæ utile decoctum, potum ex aqua mulsâ, uel succi drachma. Semen dysentericis tostum, tritumq; in aqua calida e cyathis quatuor: sed urinam inbibet, si non lini semen unâ bibatur. Alterum genus Buniada appellant, & raphano, & rapo simile. Seminis præclari contra uenena: ob id & in antidotis utuntur illo. hæc Plinius. Ex cuius sanè uerbis palam fieri arbitror, eam nobis plantam esse Bunium, quæ Napum syluestrem rura in Hetruria appellant. Nascitur hæc inculto solo, frigidoprecipue tractu. Verum Pseudobunium, quod Græci uocant, nondum mihi in Italia compertum est. Quod nulli mirum uideri debet: nam quod planta hæc fruticet in Creta, ut Dioscorides testatur, uidetur potius Cretensium propria, quam aliarum gentium. Bunium, ut Plinius tradit, antidotis admiscetur: quare & in ipsa Andromachi theriaca Bunium expetitur. Vtriusque uires sanè paucis tradidit Galenus lib. vi. simplicium medicamentorum, sic inquit. Bunium, alij arcticon, adeo exarsfacit, ut & urinam moueat, & menses prouocet. Sed & Pseudobunium adsimilis illi caliditatis est. Quod Græci βούιον, Latini similiter Bunium uocant: Itali, Nauone saluatico. Quod uero illi ψεύδοβούιον, hi Pseudobunium, & Bunio falso.

Bunii uires ex Galeno.

Nomina.

Χαμαίκισσος. CHAMAECISSVS.

CAP. CXXI.

Chamaecissi confider.

CHAMAECISSOS folio est hederæ, tenuiore, longiore: ramulis à radice quinis senisue, dodrantalibus, foliosis: flore uiolæ albæ simili, candidiore, ac tenuiore, gustu supra modum amaro: radice tenui, candida, inutili. nascitur in cultis. Bibunt conuenientissimè ischiadici folia, tribus obolis in aquæ cyathis tribus, tricenis, quadragenisue diebus: eodem pota modo, senis aut septenis diebus, regium morbum purgant.

Chamaecissi uires ex Gal.

Nomina.

CREDIDIT Leonardus Fuchsius, medicus ætatis nostræ celebris, in suo de stirpium historia commentario, nihil differre Chamaecissum ab ea uulgaris notitiæ planta, quam, ut superius libro tertio in Asclepiadis mentione diximus, herbariorum uulgus Hederan terrestrem nominat. Sed cur eius sententiam comprobem, sanè non habeo. Siquis dem uulgaris hederæ terrestris folio constat rotundo, quadantenus ferrato: caulibus, uel potius funiculis uitulum modo longis, humi longo tractu repentibus. Chamaecissus uero Dioscoridi folijs est hederæ, tenuioribus, longioribus: ramulis à radice quinis senisue, dodrantalibus, foliosisq;. Adde quod Chamaecissi flores uiolæ albæ similes facit Dioscorides, ac etiam candidiores. Sed terrestris hederæ florem profert pusillum, in candido purpurascens. Quibus utique rationibus ducor, ut putem, hanc herbam non esse Chamaecissum, quod notis inter se plurimum pugnare depræhendantur. His etiam accedit, quod Chamaecissos (si Plinio credimus lib. xxiiii. cap. xv. hæc ita est tritici modo: & cum floret, existimari potest alba uiolæ. Ruellius hanc in Gallia nasci scribit. Sed eam aliam esse à Chamaecisso hic representato perspicuum est: ea enim, quæ Plinius refert, à Dioscoride dissentiunt, quem nullam spicariam mentionem fecisse constat. Equidem, ut ingenue fatear, nullam hætenus in Italia herbam comperi, quam legitimum esse Chamaecissum ausim affirmare. De uiribus Chamaecissi breuiter disseruit Galenus libro viii. simplicium medicamentorum, ubi sic inquit. Chamaecissi flos, cum sit admodum amarus, iecur obstructione liberat. Sunt & qui ischiadici ipsum exhibeant. Hæc planta ut Græcis χαμαίκισσος, ita etiam Latinis Chamaecissus nuncupatur.

Χαμαίλευκη. CHAMAELVCE.

CAP. CXXII.

Chamaeleuces confid.

Chamaeleuces uires ex Gal.

Nomina.

CHAMAELVCE lumborum doloribus propitia est. herba uirens, incuruis folijs, furculisque: flore rosacco.

SANE quam paucis Chamaeleuces historiam perstrinxit Dioscorides, quare difficillimè quidem decerni potest, quænam in uniuerso plantarum genere Chamaeleucen referat. Caterum hic silentio non dissimulandum puto, quod non desunt codices (ut Marcellus & Ruellius Dioscoridis interpretes aiunt) in quibus non χαμαίλευκη, sed χαμαίπυλη legitur. Alteram quidem lectionem nos quoque magis probamus, tum quod in notis Dioscoridis nomenclaturis Chamaeleuce nil aliud sit quam tusilago, quemadmodum & apud Plinium libro xxiiii. cap. xv. ubi eam Farranum siue Farsugium uocari tradit: tum etiam quod eodem loco Plinius idem serè scripserit de chamaeleuce, quod de chamaeleuce in hoc capite scriptum reperitur. Quod haud dubie ostendit, huius capituli initio mendam subesse. Et certè facilis ac lubricus potuit esse librariorum lapsus, ut qui unius tantum literæ mutatione χαμαίλευκη pro χαμαίπυλη scripserunt. Porro Plinius chamaepeuce n folijs laricis similem reddidit. mihi tamen ea uidetur potius picæ folijs asimilanda, si in composito plantæ nomine uolumus rectè posterioris uocis significatum spectare: nam picæ uires, larix uero λάριξ item Græcè dicitur. Chamaeleuce, ut author est Galenus lib. viii. simplicium medicamentorum, calida est facultatis tertio quodammodo ordine, sicca primo. Ea Græcè χαμαίλευκη, Latine item Chamaeleuce, & Chamaepeuce uocatur.

BVGLOSSVM, BORRAGO.

BVGLOSSVM VVLGARE.

Βούγλασσον. BVGLOSSVM, LINGVA BVBVLA.
CAP. CXXIII.

BVGLOSSVM nascitur in campestribus, & fabulosis. Iulio mense colligitur. Aiunt eam, quæ tres thyrsos emittit, cum semine, & radice tritam, potamque contra tertianos horrores prodesse: quæ quatuor, ad quartanos: ea in uino decoquitur. Herbam abscessibus utilem esse uolunt. Verbasco simile est, folium in terra sparsum, nigrius, asperum, bubulas imitans linguas. Quod in uinum
40 deiectum, animi voluptates auget.

QVI diligenter Buglosi historiam expendunt, omnes herbam Borraginem uulgò uocatam, in hortis, alijsq; locis nascentem, potius legitimum esse Buglossum censent, quam illam, quæ Buglossa uulgò nominatur, cuius in officinis communis est usus. Quorum equidem iudicio non dubitauerim subscribere. siquidem Borrago dicta folijs est in uniuersum uerbasco similibus, nigrioribus tamen, & asperioribus: quibus etiam hæc symphytum alterum emulatur, quod folia buglossi proxima ferre superius prodidit Dioscorides. Adde præterea, quòd folia Borraginis in terram procumbunt, & bubulas linguas tum forma, tum asperitate imitantur. Contra quæ Buglosi nomen sibi falsò uendicauit, folia habet longa, echio similia, non usque adeò lata, ut bubulas referant linguas, minusq; humi depressa, quæ potius è toto ferme cespite sursum aspiciunt, nec aliqua ex parte uerbascum, aut symphytum alterum representant. Non ob
50 id tamen negare auferim, quin uulgare Buglossum in campestribus nascens, iisdem cum Borragine polleat uiribus: quandoquidem eadem utriusque asperitas, idemq; sapor gustui manifestum præbent eiusdem facultatis indicium. Atq; facie non multum disidere ea inuenias, si illud genus spectes, quod hodie in hortis seritur ex Hispanijs allatum: hoc enim etsi uerbascum adeò adamsim non representet, quemadmodum Borrago; foliorum tamen effigie bubulas linguas maximè imitatur. Sed quoquomodo hæc se res habeat, concedam facillè Borraginem, & uulgarem Buglossam & specie, & forma inter se differre: attamen crediderim alteram ad alterius uires proximè accedere, & si non eadem utrisque, simillimas tamen inesse. Cæterum non desunt, qui his rationibus neglectis asserant uulgare Buglossum Echij omnino genus esse, quòd illud omnibus notis referre putent. Alij uerò sunt, qui idem Buglossum Cirsium existimant. Verum nos aliud à uulgari Buglossi & echium, & cirsium esse censemus, ut abunde suis locis docuimus.

Buglosi con- sideratio.

Quòd insuper Borrago facillè sit legitimum Buglossum, Auicennæ testimonio comprobari potest, qui libro II. sui canonis ita scribit. Lingua bonis est herba lata, habens folia sicut almaru, & ad tactum aspera, & rami eius asperi, sicut pedes locustarum. Oportet autem, ut illa administretur, quæ est in Corasceni, crassa habens folia, super quorum

Buglosi de- scriptio Auicennæ.

Cc faciem

faciem sunt puncta, quæ sunt radices spinarum, & pilorum exeuntium ab ea. Quibus notis adeo euidenter nostram Borriginem expressit Auicenna, ut nemo non intelligat, hanc esse Linguam bubulam. Eam præter morem descripsit Auicenna, quod suo quoque tempore non deessent, qui ueri Buglosi loco aliam quandam substituerent plantam, ut aperte eius uerba declarant, dum subdit. Quæ autem in hac terra reperitur, & qua utuntur medici, plurimum eius est genus almaru, & non est lingua bouis, & neque confert, ut iuuamentum illius est. hætenus Auicenna. His omnibus illud denique accedit, quod apud Apuleium in eo libello, qui de herbarum medicaminibus inscribitur, inuenio Buglossum Lucanis Corraginem nuncupari prioris tantum literæ mutatione, quod cordis affectibus quàm maxime opituletur. Quæ sanè omnia, ni fallor, clarissime ostendunt, Borriginem esse uerum ac legitimum Buglossum.

Buglosi uires ex Gal.
Nomina.

De cuius uiribus differens Galenus libro VII. simplicium medicamentorum, sic inquit. Buglossum humidæ calidæq; temperiei est. Itaque uinis iniectum, letitiæ ac hilaritatis causa esse creditum est. Sed & ijs, qui ob faucium asperitatem tussunt, coctum in melicrato conuenit. Herba, quæ Græcis βούλωσον, Latinis item Buglossum & Lingua Bubula nominatur: Arabibus, Lisen alihaur, seu Lesan alihaur: Italis, Borragine: Germanis, Burretsch: Hispanis, Borrata, & Borraïenes: Gallis, Borrache.

CYNOGLOSSVM.

CYNOGLOSSVM VVLG.

Cynoglosi consider.

Plinii lapsus.

Κυνόγλωσον. CYNOGLOSSVM. CAP. CXXIII.

CYNOGLOSSON folia latifolia plantaginis habet, arctiora, minora, lanuginosa: caule vacat, & humi sternitur. prouenit in fabuletis. Folia cum suillo adipe ueteri, medentur moribus canum, alopecijs, & ambustis. Emollit aluum, decoctum herbæ ex uino potum.

LEGITIMVM Cynoglossum, quod, Dioscoride teste, neque caulem, neque flores,

neque semen gignit, pluries non modo uidiuus; sed etiam legitimus Romæ post Adriani molem in sabulosis quibusdam locis enatum. Hoc à uulgari Cynoglossò, quo passim officinae utuntur, perquam longè distat: quippe quod in radiantis solis morem folia fert, suppinguia, tenui lanugine albicantia, humi strata, & caule perpetuo uidiuum est. Illa uerò planta, quæ Cynoglosi usum omnibus præstat, plurimos emittit caules, cubito sæpius longiores, adnatis in cacumine ramis: quibus flores insunt purpurei, echio similes: è quibus deinde quædam parue prodeunt lappæ, nõ sine magno nature artificio factæ, quæ contactu uestibus per-
40
tinaciter adherent. Meminit Cynoglosi Plinius libro XXV. cap. VIII. his uerbis. Iungitur & Cynoglossos caninas imitans linguas, topiarijs operibus gratissima. Aiuatq; quæ tres thyrsos feminis emittat, eius radice potam ex aqua ad tertianas prodesse: quæ quatuor, ad quartanas. Est & alia similis ei, quæ ferat lappas minutas. hæc Plinius. Ex quibus satis perspicuum esse puto, quod neutrum Cynoglosi genus à Plinio traditum, Dioscoridis Cynoglossò respondet. Siquidem primò Plinio caules uel thyrsos edit adeo flexiles, ut ij topiarijs operibus maxime conueniant. Dioscoridi uerò plãta est sine caule, quæ humi sternitur. ut hinc
50
apertissime constet, hanc operi topiario, ut aliquid conuestiat uel contextat, prorsus ineptã esse. Adde quod Dioscoridi Cynoglossum medetur canum moribus, alopecijs, & ambustis: quin etiã aluum emollit. Plinio autem ad tertianas tantum, & quartanas prodest. Id quod de Buglossò intelligitur, ut superiori capite testatur Dioscorides. Hinc itaque palàm fieri arbitror, Buglossi historiam, & uires cum Cynoglossò turpiter confudisse Pliniũ. Cuius certè lapsus non animaduertunt recentiorum nonnulli, qui Plinij auctoritate freti contra Dioscoridis grauem sententiã probare contendunt, Cynoglossum caules, flores, & semen proferre. Quod autem secundo loco à Plinio describitur, lappis mi-
nutas

nutas ferens, nil aliud, meo quidem iudicio, fuerit, quam vulgare Cynoglossum omnibus notum. Quo fit, ut omnino errasse existimem Ruellium, & Fuchsum viros alioqui doctissimos: quippe qui crediderint, vulgarem Cynoglossam esse Lycopsin, ut etiam supra suo loco monuimus. neque enim hos animaduertisse uideo de hac cum alio Cynoglossa scripsisse Plinium, ac deinde speciatim de Lycopsi lib. xxvii. cap. xi. Cynoglossi in libris de simplicium medic. facultatibus nusquam reperio meminisse Galenum. Id Græcis κυνόγλωσσον, Latinis Cynoglossum & Lingua canina uocatur: Italis, Cinoglossa.

Ruel. & Fuch. error.

Nomina.

φυτέυμα, PHYTEUMA.

CAP. CXXXV.

PHYTEUMA folia habet struthij, minora: copiosum semen, perforatum: radicem parvam, tenuem, per summa terræ nitentem. Quam ad amatoria conuenire, nonnulli scriptum reliquerunt.

Cum sit usus Phyteumatis ad amatoria duntaxat, exemplo Plinij ductus, plura hic de eo referre superuacuum habeo: præsertim quod nulli rei herbariæ studio id hodie compertum esse sciam. Mibi quidem hætenus herba hæc incomperta est. Quare eam relinquamus in hortis Veneris, quos ipsa ad delicias & amatoria tantum colit, donec quis Deæ charissimus hanc herbam edoctus, eam nobis quoque indicare possit. Huius, tanquam superuacuae, & inutilis herbae, Galenus & Paulus nusquam, quod legerim, inter simplicia meminerunt. φυτέυμα ut Græcè, ita etiam Phyteuma Latine dicitur.

Nomina.

λεοντοπόδιον. LEONTOPODIUM.

CAP. CXXXVI.

LEONTOPODIUM duum digitorum herbula est, folia ferens angusta, longitudine ternum, quaternumve digitorum hirsuta, quæ iuxta radicem lanosiore flocco canescunt: capitula in summo caule quasi perforata: flores nigri: semen usque adeo spissa lanugine inuolutum est, ut sæpe fallat: radice parua cohæret. Quam tradunt appensam ad amatoria prodesse, & tubercula discutere.

VERVM Leontopodium hætenus non solum mihi incompertum est; sed alijs quoque ignotum esse arbitror: nullum enim inueni, qui ipsum hodie ostenderet. Neque propterea hoc multum curare debent medici, cum & eo ad alligato ad amatoria tantum usa fuerit antiquitas. Ceterum hic non est audiendus Brunfelsius, qui Stellariam herbam uulgò uocatam in suo onomastico Leontopodium esse scribit. Quam in re non minus hallucinatus deprehenditur, quam in alijs compluribus.

Brunfelsij errorum.

HIPPOGLOSSVM.

Vocant ita λεοντοπόδιον Græci, ut Latini quoque Leontopodium.

Nomina.

ἵππογλωσσον. HIPPOGLOSSVM.

CAP. CXXXVII.

HIPPOGLOSSON, frutex est folia habens rusci tenuis figura, & spinosam comam, & in summo ceu linguas e folijs exeuntes. Capitis dolorem corona ex comis imposita minuit. malagmatis radix, succusque admiscetur.

HIPPOGLOSSVM, quod in folijs ueluti prominentes linguas profert, Bilinguam uocat Hetruria, alij uerò Bonifacian. Nascitur hæc frequentissima in Liguria Alpibus, Urbinate agro, & quibusdam syluosis montibus non longè à Goritiensi comitatu, quæ iter est in Hydriam ad argenti uini fodinas. Veruntamen non est hæc Laurus Alexandrina, aut Idea, de qua infra suo loco differemus, ut in suo insigni de plantarum historia commentario existimat Fuchsius. Quandoquidem Laurus Alexandrina e foliorum umbilico nullam aculeatam exerit linguam, sed tantum fructum rotundum tilie modo longiori pediculo appensum profert. Hippoglossum recentiores longè pluribus commendant uiribus, quam fecerint antiqui scriptores. nam, ut illi tradunt, in ueteri affectibus magno datur iuuamento. Quo fit, ut strangulatu uulæ laborantibus mulieribus radicis, aut herbae puluis cochlearis mensura, ex uino, uel iure haustus, præsentaneo remedio opem

Hippoglossi consideratio.

Hippoglossi uires.

Cc 2 ferat.

Nomina.

ferat. Est & ad puerorum enterocelas praestantissimum medicamentum, si diutius diluculo hauriatur pulvis idem sesa-
quidrachma pondere ex maioris symphyti decocto. Verum id sumentibus euenit, quod primis tantum diebus adeo ra-
micem pulsare percipiant, ut intestina foras prolabi uelle uideantur: quare subcingulis, fascijs, & fibulis reprimen-
tibus, roborantibusq; primis diebus uti opus est. Quae planta Graecis ἰσθηλασος, Latini similiter Hippo-
glossum appellatur: Italis, Bislingua, & Bonifacia: Germanis, Zepflir kraut: Hispanis, Lengoa de cauallo: Gal-
lis, Lingua pagana.

Αντιρρινον. ANTIRRHINUM.

CAP. CXXVIII.

Antirrhini co-
sideratio.

Antirrhini ui-
res ex Gal.

Nomina.

ANTIRRHINON, alij anarrhinon, uocant herbā
caule, & folijs anagallidi similem: florem albæ uiolæ, pur-
pureo, minore tamen, ideoque syluestris anagallis no-
minata est: semine uituli narium simili. Tradunt per-
unctos ea cum oleo lilino, uenustiores fieri, nec ullo me-
dicamento lædi posse, si quis appensum gestet.

VARIAT admodum Antirrhini apud ueteres historia. Si-
quidem Dioscorides Antirrhinum herbam folijs, & caule anaga-
lidi similem reddidit. Theophrastus uerò eandem aparinæ simi-
lem ficit. Veruntamen Antirrhinum illud, quod ego sepe tum ui-
di, tum etiam legi, semine uitulinum caput referente, unde Gale-
nus hoc & Bucranion appellari prodidit, folijs est longiusculis,
& angustis, lino, aut osyridi similibus: floribus lychnidi corona-
rie æmulis, purpureis, & uisui gratis. Huic sanè adstipulari ui-
detur Plinius libro xxv. cap. x. ubi Antirrhinon, fortasse re-
ctius quàm alij, depinxit lino simile, & semine uituli narium. Vn-
de facile suspicor, Dioscoridis & Theophrasti exemplaria hoc in
loco deprauata esse, atque in aliqua parte uitium latere. An-
tirrhini meminit Galenus lib. vi. simpl. medicamentorū, ubi de e-
ius uiribus ita scribit. Antirrhinum, aut anarinum semen habet ui-
tuli narium simile, ad sanationes inutile. Ipsum autem adsimilis
est cum bubonio facultatis, sed multo minoris. Itaque ex illo de
hoc conijcitur. Hoc ut Graeci ἀντιρρινον, ita etiam Latini An-
tirrhinum uocant: Itali, Antirrhino: Germani, Orant, Sterck
kraut, seu Streick kraut: Hispani, Cabezza de ternera: Galli,
Moron uiolet,

Κατανάκη. CATANANCE.

CAP. CXXIX.

Catanances
consider.

Ruellij error.

Nomina.

Ex eo genere una, folia coronopi habet, longa: radicem iunci modo prætenuem: capitula se-
na, septenaua, in quibus erui semen inest. Arescens in terram flectitur, & se contrahit ad speciem un-
guium milui exanimati. Altera mali parui magnitudinem explet, radice exigua oliuæ magnitudi-
ne: folijs quoq; oliuæ colore, & figura, mollibus, diuisis, humi inclinatis: semen ut cicer, minutum,
in uirgulis dependet, puniceo coloris, multis foraminibus pertusum. Vtranque narrant in amatoria
expeti. Thessalicæ mulieres his uti traduntur.

NEUTRVM equidem Catanances genus hætenus me comperisse fateor, neq; aliquem scio in Italia, qui alte-
rum saltem legitime nouerit. Sed nihil certè referre arbitror: quippe quod ea rebus ueneris tantum conueniant, &
amatorijs nascantur. Proinde mulieribus Thessalicis relinquenda sunt, quibus olim fuit usus: præsertim cum hac æ-
tate homines in uenerem admodum procliuēs sint, atque etiam multi nimis calleant amatoria. tantum abest, ut etiam
huiuscemodi herbarum, si cognoscerentur, auxilia ijs indicari debuissent. Cæterum existimat Ruellius in hoc sub-
scribens Hermolao, secundi generis Catanancem rectè eam herbam dici posse, quam herbariorum uulgus Bistorta
appellat. Sed meo quidem iudicio errat Ruellius, quod Bistorta dicta rumicis folia proferat, & radices quandoque
humani brachij crassitudine, anguium modo contortas, non autem paruas oliuæ magnitudine, uelut altera Catanance.

Nomen eius Graecum κατανάκη, Latinum item Catanance.

Τριπόλιον.

TRIPOLIION in marinis nascitur locis, quæ allidit unda, recedensque dimittit, neque in mari, neque in sicco: folio glasti crassiore: palmeo caule, in mucrone diuiso. Eius, ut tradunt, flores colorem ter die mutant, mane candidi, meridie purpurei, sero punicei conspiciuntur. Radice alba, odorata, calidi gustus. Quæ drachmis duabus in uino pota, aquam, urinamque per aluum extrahit. In medicamenta digeritur, quæ uenena arcent.

10 TRIPOLIIVM Serapioni Turbit appellatur. Quapropter credere nonnulli, Turbit uulgo uocatum Dioscoridis esse Tripolium, præsertim quod ipsum & album, & deiectione facultatis esse deprehenderent. Veruntamen rem aliter se habere illud argumento est, quod communis usus Turpetum nullo commendetur odore, nec gustui acridinem relinquat, sed tantum salsedinis, & asperitatis quidpiam. Ex quibus sanè notis asserere licet, Tripolium in Italia non reperiri, neque aliunde aduehi: quemadmodum nec Turbit, de quo disseruit Auicenna, quem etiam Dioscoridis Tripolium intellexisse reor. Cæterum ab his longè differre uidetur TURBIT, quod à Mesue describitur, nostrati Turpeto omnibus prorsus notis respondens. Ait enim Turbit radicem esse herbe folia ferule minora serenatis, triplicique notari differentia, nempe alba, subcinerea, & nigra. Quæ quidem omnia in nostri usus Turpeto diligenter intuentibus facile sese offerunt. Siquidem in Turpeti radicibus, quæ ex orientali plaga ad nos deferuntur, omnes hi reperiuntur colores: non tamen quod putem, eos ita factos esse tantum ex ipsius plantæ natura; sed quod ob uetustatem, & aduentitij aeris humorem radices hæc corrumpantur, & nigrescant, illosque sibi asciscant colores. Cuius rei in causa etiam esse potest maris, per quod conuehitur, exorta procella, undis trivemes superantibus, quibus madefactæ radices facile situm, uel nigredinem contrahunt. Præterea cum asserat Actuarius, nil aliud esse album Turpetum, quam alypie radicem, eorum planè refellit opinio, qui Mesuem errasse existimant, quod album Turpetum dixerit plantæ radicem esse, quæ folia ferret ferulacea. quandoquidem alypum, siue alypia, ut in sequentibus docebit Dioscorides, folijs tenuibus prosilit, quemadmodum & ferula. Ex his igitur, ut arbitror, abunde liquet, Turpetum tam Mesui, quam Actuario alypie esse radicem. Est & aliud Turpetum, quod potius pseudoturpetum dixerim, crassius, & cortice nigrius, quod ex Gargano Apulie monte conuehitur duplici genere, quoniam unum è thapsie, alterum è pityuse radicibus concinnant impostores, à quibus hæc omnia didicimus. Non itaque ab re scripsit Actuarius, nigrum Turpetum radicem esse pityuse. Verum hoc (ut mea fert opinio) Mesuis Turpetum haudquaquam fuerit, cum ipsius Turpetum nil aliud esse existimem, ut paulò antè diximus, quam alypie radicem. Quanquam putat Brasauolus, nulla tamen, quod equidem sciam, ratione uel autoritate nixus, apud Mesuem Turpetum omnino tithymali myrsinitis radicem esse. Sed quantum myrti folia à ferule folijs differant, qui nesciunt, rei herbarie peritos consulant. Fuchsius porro libro de compositione medicamentorum Turpetum, de quo Mesues egit, è Thapsie radicibus exemptum existimat. Sed ipsius quoque sententia mihi planè, ut liberè dicam, reprobanda uidetur: nam è ueteribus nullum hæcenus reperi, qui Thapsiam lacteo succo turgere scribat: cum tamen Mesui Turpetum à planta eximatur, quæ plurimo lacte madet. Præstat in Turpeti genere album ex orientali plaga allatum, resinofum, minimè cariosum. Deijcit hoc pituitam, crassos lentosque humores ad articulorum compagines defluentes, remotioresque corporis partes. Ventriculuum expurgat, & quæ illi penitus inherent excrementa detergit: item & pectus à pituita lentore. Datur magno iuuamento aqua inter cetera laborantibus: item elephantiacis, & Gallicæ lue affectis: quin & ijs, qui morbis ab exustis humoribus prouenientibus sunt obnoxij. Prodest diurnis febribus, & in uniuersum ubi pituita redundet. uerum qui sumunt cauere debent à piscium esu, & australi flatu. Sed iam ad Tripolium nostra redeat oratio. Reperio hac in historia non parum hallucinatum esse Plinium libro XXI. cap. VII. ubi turpiter Tripolium cum polio herba confudit, adeò ut asserere non dubitauerit, polium ter in die foliorum mutare colorem. Id quod de Tripolij floribus tradidere tum Dioscorides, tum antiquorum reliqui. Tripolij quam breuissimè meminit Galenus libro VIII. simplicium medicamentorum, ita scribens. Tripolij radix gustanti acris est, & facultate calida in tertio excessu. Quod Græci Τριπόλιον, Latini quoque Tripolium dicunt: Itali, Tripolio.

Tripolij consideratio.

Turpetij consideratio.

Brasauoli erratum.

Fuch. opinio reiecta.

Plinij lapsus.

Tripolij uires ex Gal. Nomina.

DIANTON, polytrichon, pusillagerit folia, similia coriandri, in summo incisuris diuisa: cauliculi, quibus exoriuntur, nigro colore nitent, prætenues, palmum alti: radice superuacua: neque caulem, neque fructum, neque florem profert. Decoctum herbe potum, prodest spirandi difficultati, suspiriosis, lieni, & felle suffusis, & urinæ difficili: calculos frangit, aluum sistit, serpentium moribus auxilio est: contra stomachi fluxiones in uino bibitur: secundas ciet, & menstrua: sanguinis reiectiones inhibet. Contra serpentium morsus cruda herba illinitur, alopecias densat, strumas discutit: furfures, & manantia capitis ulcera ex lixiuio emendat: defluentes capillos continet, cum ladano, & myrtino, & susino, aut hyslopo, uinoque. Decoctum eius cum lixiuio, & uino infusum, idè præstat. Coturnices, & gallinaceos pugnaciores facit, in cibos eorum additum. Seritur gratia utilitatis pecorum circa ouilia. Umbrosus, & palustris, circa parietum aspergines, & fontium specus enascitur.